

IDIŌK UDUAK YE IDUŌ HAMAN
Esther 3:1-15; 4:1-17; 5:1-14; 6:1-14; 7:1-6, 9, 10.
ŌYŌHŌ UKPEP-ŌKPO 430

Eke IkpŌ Owo

IKŌ IBUOT: “Iseri ebem nsobo iso: mkpon esit onyuñ ebem iduŌ iso” (Mme Ōke 16:18).

I Edimenere-idaha Haman, Usua Esie Ye Uduak Ndiwot Mme Jew

- 1 Emenere idaha Haman, mbon ufŌk Edidem enyuñ enŌ enye ukpono, Esther 3:1, 2.
- 2 Mordecai esin ndituak ibuot sia enye edide Jew, ema enyuñ eteme enye ete atuak ibuot ōnŌ Abasi ikpŌñ, Esther 3:3, 4; Exodus 20:3.
- 3 Iyaresit ye uduak Haman ndisobo kpukpru mme Jew, Esther 3:5, 6.
- 4 Enye odori mme Jew ikŌ onyuñ ōbŌ odudu ndisobo mmŌ, Esther 3:8-12.
- 5 Ubiere-ikpe mkpa mme Jew, Esther 3:13-15.

II Esther, ŌbŌñ-añwan Aduak Ndinim Ebeñe Ke Iso Edidem

- 1 Mme Jew etua enyuñ eseme ke ntak ewuhŌ edidem, Esther 4:1-3.
- 2 Mordecai ōdŌhŌ Esther ekpe edidem ubŌk, Esther 4:4-9.
- 3 IbŌrŌ Esther ye ndik esie, Esther 4:10-12.
- 4 Mordecai ekpe enye ubŌk ete odomo ukeme, ekpedi edidade uwem esie, Esther 4:13-17.

III Erikan Esther Ye Usiene Haman

- 1 Esther aka ebine edidem onyuñ okut unen ke iso esie, Esther 5:1-5.
- 2 Enye osio ebeñe esie ke iso edidem onim ke ini udia efen emi enye ōtŌñode ntak okot mmŌ, Esther 5:6-9.
- 3 Haman obure abaña nte edide enye ikpŌñ enyene ndisaña ye edidem ñka akwa udia emi Esther anamde, Esther 5:10-12.
- 4 Mme edinam Mordecai ema ebiat inemesit Haman enyuñ enam enye ōdiŌñ eto-uyiri-owo onim ōnŌ Mordecai, Esther 5:13, 14.

IV Uduak Edidem Ndikpono Mordecai

- 1 Eti ñkpŌ emi Mordecai akanamde ōnŌ edidem, Esther 6:1-3.
- 2 Haman ekere ete ke imŌ idi owo oro edidem oyomde ndikpono, edi ekabare edŌhŌ enye okpono Mordecai, Esther 6:4-14.

V Ndudue Haman

- 1 Esther anam edidem ōdiŌñŌ abaña se inade ibet nditŌ-ete esie, onyuñ ayarare owut edidem ete ke Haman edi ntak, Esther 7:1-6.
- 2 Ema eyiri Haman ke eto oro enye akanamde onim ōnŌ Mordecai, Esther 7:9, 10.

SE EKPEPDE EBAÑA

Usua Haman

Mme ñkpŌ-ntibe ke ukpep-ñkpŌ emi eketibe ke eyo ukara Ahasuerus, edidem Persia emi ekotde Xerxes ke mbuk-eset. Ntañ-mfep mme Jew ke isŌñ Babylon ama okure, edi ñkukure mme Jew emi

ekefiakde enyōñ ekedi tōsin aba ye duop. Ediwak tōsin mme Jew ekesuk edoduñ ke mme obio Persia, Mordecai ye Esther eyen eyen-eka ete esie ekedu ke otu mmō, ete ye eka Esther ema ekpa, ndien Mordecai emen enye akama.

Esther ama eye uyai eti-eti ndien Ahasuerus ama emek enye nte ñwan esie onyuñ anam enye Qbōñ-añwan. Ema enyuñ emek Mordecai edi kiet ke otu mmō emi etiede ke inua-otop edidem.

Ema emenere Haman, emi otode ke ubon Agag, enim ke akamba itie emi ekemedede ndida ndomo ye itie adaha ukara (Prime Minister) ke mme idut mfin. Enye ekedi udiana edidem onyuñ etie nte ibuoṭ ɔnɔ kpukpru mme edidaha owo edidem eken. Ke ntak akamba itie esie, mme owo ema esinuhɔ enɔ enye ke ini enye ekebede oduk onyuñ ɔwɔrɔde ke inua-otop, edi owo kiet ama odu emi mikisinuhɔke. Edisin emi owo emi ekesinde ndinuhɔ nnyuñ ñkpono Haman ama akabare edi ntak mfina esie. Iseri esit Haman okoyom kpukpru mme anam-utom ke okure edidem etuak ibuoṭ enɔ enye.

Nsōñɔ-nda Mordecai

Mordecai, nte owo Jew, ama ɔfiɔk ete ke mbet Abasi akpan imɔ ndituak ibuoṭ nnɔ baba owo kiet ke mibɔhɔke Abasi ikpōñ. “Kunyene abasi efen ukɔrɔ ye Ami” (Exodus 20:3). Ekpededi ntak ama odu emi akanamde Mordecai ye Esther ekutiene nditɔ Israel eken efiak ke Jerusalem edi akpanikɔ ete ke mmō ema enyene mbet Abasi ke esit mmō. Mordecai ikɔnuhɔke ikonyuñ ituakke ibuoṭ okposuk edi enye ekpekekerede ete ke se idiwɔrɔde ekeme ndidi ata ñkpɔ-ndik, sia owo oro, Haman ama enyene odudu eti-eti ke obio oro. Mordecai akanam ukem nte kpukpru nditɔ Abasi enyenede ndinam mfin emi. Enye okonim mbet Abasi akan mbet owo, onim Abasi esie ke akpa ifet akan ñkari owo emi enyenede ndikpa. Emem didie ndinɔ ufañ “esesit” me “ndinuhɔ esesit” ke ntak ufik mbon ererimbot, edi Abasi oyom nnyin inyene utɔ Spirit Mordecai ke esit nnyin man nnyin “ikunuhɔ”.

Uduak Satan Ke Esit

Ke ini iseri odukde esit owo, andidiɔk onuk enye aka iso iso, onyuñ ɔnɔ enye kpukpru ifet eke ediñwamde enye ndinuk idem esie nsin ke nsobo. Odu owo emi enyenede mfɔn ye enɔ Abasi emi akabarede emenere idem onyuñ eseri tutu uwem esie akabare edi uwem nditaha. Mbon nsuhɔre-idem ikpōñ ke Abasi ekeme ndida nnam utom Esie; ñko ke idem mbubehe uwem emi, esisɔp ndidiɔñɔ mbon iseri, enyuñ ekpɔnɔre mmō enim ñkañ kiet. Edi nnen-nnen ñkpɔ kpukpru ini ndinam se inende, onyuñ edi eti ñkpɔ owo ndifɔn.

Usua emi Haman akasuade Mordecai ama akabare edi ñkukure se isinede enye ke esit ndien ofuri udɔñ esie ekedi ndiwot Mordecai ye ikɔt esie. Ekeme ndidi ubiomikpe ama odu ke esit owo emi, ndien ke enye ndiyom ndiwot kpukpru mme Jew, udɔñ esie ekedi ndibiat ntiense Abasi ye mbet Esie ke idut emi mfep. Okposuk edi edɔhɔde ete ke mbet mme Medes ye Persia isikpuhɔkere edi akpanikɔ ete ke mme Jew emi ekenim mbet Abasi ke akpa, mbet mme Medes ye Persia edi udiana. Adaña ini nte ukpep-ñkpɔ mme Jew emi okodude ke isɔñ oro, ekedi mmem-mmem enye ndika iso ñwut idem. Oro ekedi se Haman okokutde ke uwem Mordecai, emi etide enye ete ke akpana enye okpono onyuñ anam ñkpɔ ɔnɔ ukem Abasi oro.

Ifet Emi Esther, Qbōñ-añwan Ekenyenede

Ekeme ndikut ukpeme Abasi ke kpukpru se etiñde ke ukpep-ñkpɔ emi. Ikedighe ke ndudue ke Esther ekedi Qbōñ-añwan ke utɔ ini emi. Mbet emi okodude ke esit esie ekedi ukem ye emi okodude ke esit Mordecai eyen eyeneka ete esie. Ke ini enye ɔkɔfiɔkde nnanenyin emi akanade ebet ikɔt esie, enye ebire ndiyak uwem esie man akpanikɔ ayarade. Odu mbet emi ɔdɔhɔde ete ke akpanikɔ eyesɔñɔ ada; Abasi eyeda ubɔñ. Eyanam kpa iyaresit owo otoro Qbōñ.

Enye ama odori utre-udia onyuñ ɔdɔhɔ Mordecai ye ikɔt esie enam ntre ñko, ke imɔ ye nditɔ iban imɔ iyenyuñ inam ntre. Oro ekeme ndidi ini emi ekebɔñde akam ekot Abasi eyom uñwam Esie. Mbemiso emi ada itie, enye ama ayak idem esie ɔnɔ Abasi oyom mbɔm ke ini enye ɔdɔhɔde ete, imɔ iyeka ke iso edidem ikoyom uñwam ito enye “ndien mma ñkpa.” Ikɔ Mordecai emi ɔkɔdɔhɔde Esther ete, “Anie ɔfiɔk mme afo okosim itie ubɔñ ɔnɔ oruk ini emi?” ama añwana enye ke esit onyuñ anam enye okut ifet emi Abasi okoyomde ndida enye nsio usuñ ubɔhɔ nnɔ mmō. Ndididɔñ mbaña ifet emi

enye ekenyenede ikosioho ndik ke esit esie ifep, ndien ke ediwak idaha, emi adada itie ke esit nditọ Abasi mfin. Nkpọ emi nnyin inyenede ndinam edi ndimen ndik nnyin nsin ke mbuotidem emi inyenede ke Abasi. Nwede Abasi ọdọhọ ete “Ima eke ọfọnde ama ebin ndik efep.” Oro iwọrọke ite ke ndik iduhe; edi uko nnyin ye mbuotidem nnyin ke Abasi, ima eke nnyin imade Enye ye akam eke nnyin ibọnde inọ Enye akan ndik, nnyin inyuñ isuhọ ke mbuotidem.

Nnyin imekeme ndikut mbọm Abasi emi anamde edidem anyan mmọnyọ esie ọnọ Esther. Owo ikokotke enye, edidem ama onyuñ enyene odudu ndiwot enye sia akakade ke ini mikekotke enye; edi Abasi akanam oro man abiat idiok uduak Haman. Abasi akada edidem emi ye mmọ efen anam uduak Esie ọwọrọ osu ke ini mmọ ke idem mmọ mikenyleneke ifiok ibaña se ikotibede.

Ifiok Emi Abasi Ọnọde

Abasi eketeme Esther usuñ nte enye akpanamde ebeñe esie. Ke ini Esther ekebeñede edidem ye Haman ete etọnọ ntak edi udia ke ndań-nsiere, emi ama ọnọ Haman ifet efen ndimenere idem nkere nte idi nkpo. Edi Abasi akayak edi ntre koro ke okoneyo oro edidem ikekemeke ndide idap, ndien ke ini ekotde nwede emi ewetde nkpo kpukpru usen, edidem ama okop nte Mordecai akanyañade uwem esie ke ini nditọ-ufok esie iba ekediomide ndiwot enye. Ke ini enye ọkọfiokde ete ke owo ikanamke nkpo ndomo kiet ndikpono Mordecai, edidem ama oyom ndinam ntre. Kpa idaha oro Haman ama ọbiọñre; emi afiakde owut ete ke edi Abasi akada usuñ ke kpukpru nkpo emi okotibede ke uwem mbio emi idaha emi.

Ke ini Haman ama ọkọnyọñ akpa udia, enye ama akanam eto emi edidade eyiri Mordecai sia Mordecai okosuk esinde ndituak ibuot nnọ enye. Idiok udọñ kiet emi ekesinede enye ke esit ama osobo kpukpru uforo Haman. Mordecai ikonukke ibuot ikonyuñ iteñeke enye.

Ke ini Haman ọbiọñrede ke edidem ama okokure ndikot nwede oro, edidem ama obup enye se ekpenamde enọ owo emi edidem oyomde ndikpono. Haman ama ekere ete ke imọ idi owo oro, koro nkpoñ emi ekebede nte idighe enye ikpoñ ye edidem ekeka udia emi ediye Ọbọñ-ańwan Esther akanamde? Ntre Haman ọbọrọ ete, yak enye odoro ke enań kiet, esine enye edisine-nkpọ edidem, enyuñ eyara enye itam ubọñ edidem. Yak akamba owo kiet ke otu mme edidaha owo edidem ebem enań oro iso oduk ke obio onyuñ ọkwọrọ ete, “Ke ntem ke edinam ye owo emi edidem amade ndikpono.” Edidem ama ọdọhọ ete ke ana enam kpa nte Haman ọdọhọde. Ntem ke akana nte ekpono Mordecai ndien Haman, akamba edidaha owo edidem akana nte ebem enań iso. Edinam emi ama ọsuhọre Haman, owo usua mme Jew, itie osim ata akpatre. Abasi ama ọbiọñre man anyaña uwem mme Jew emi mikonyoñke ika Israel ke ini ntań-mfep ama okokure.

Ini Ibat

Ke ọyọhọ udia ikaba, edidem ọtọnọ ntak obup Esther se idide ebeñe esie, onyuñ ọnwọñọ ete ke iyenọ enye ekpedi idem ubak obio-ubọñ esie kiet. Enye ama ebeñe uwem esie ye uwem nditọ-ete esie onyuñ anam edidem ọdiọñọ ete ke ema ebieren ndiwot kpukpru mmọ. Edidem ama obup abaña owo emi okodomode ndinam utọ nkpo emi, ndien enye ete, “Owo udi ye asua edi idiok Haman emi.” Edidem ama ayat esit ye Haman ke abaña utọ ediomini oro enye akanamde.

Eyen-ufok kiet ama anyan ubok owut eto emi Haman akanamde onim ọnọ Mordecai ndien edidem ọdọhọ ete, “Mbufo eyiri enye ke esit.” Ntre ke ekeyiri Haman ke eto esie, enye akpa ke ntak iyaresit ye usua esie emi enye ekesinde ke esit koro owo kiet mikonyimeke ndituak ibuot nnọ enye ke ini enye asañade ebe.

Usuñ Ana Ińwań Ọnọ Kpukpru Owo

Nnyin imokut mi ite ke Abasi ekemenere Esther onim man ada enye anyaña nditọ-ete esie, edi nnyin kiet-kiet iyenylene ini ndinam nkpo emi owo efen mikemeke ndinam ke ini oro. Eyetak nnyin ediyak idem nnyin ntọtuñ-ntọtuñ nnọ Abasi ye mbeñe-idem ndinam utom emi anade nnyin ke iso edieke iyomde ndibe ke ana ińwań usuñ oro anade nnyin ke iso nduk. Owo inyeneke ndika anyan idut man ekeme ndinyene ifet oro, koro mme ifet oro ekakanare nnyin ekuk kpukpru usen. Ana nte ifefre

ibaña inemesit nnyin ye ndimek usuñ idem nnyin ke ini iyomde ndisaña ke usuñ emi Abasi oyomde nnyin isaña.

Ke idem ini emi nnyin inoḁe ikọ-ntiense nnyin, anie oḁiḁḁ, me ke ini ekededi Abasi ekeme ndida mbuk erikabare-esit nnyin añwam ukpḁñ efen ndiyom Abasi nnyuñ mbḁ erinyaña. Edieke nnyin mikpodukke ke mbono, minyuñ iduhe ke ebiet emi ifet odude nditiñ ikọ-ntiense, nnyin ikpetiñke eke nnyin. Ekeme ndidi owo efen eyetiñ ke itie emi nnyin ikpetiñde, edi ñkpḁ iduhe ndiwut nte ke ikọ-ntiense oro eyenam ukem utom emi akpanamde ke utḁ usen oro. Okposuk edi nnyin ikerede ite ke nnyin inyeneke ñwḁḁ-nda ikọ-ntiense, edi ini ye ebiet edu enḁ enye.

Ndusuk ediwak mmḁ emi eyomde erinyaña ekpere nditie nte afo eketiede mbemiso ekenyaña fi, ikọ-ntiense fo eyenam utom ke idem utḁ mmḁ oro. Nnyin ikpayakke ndik oḁiḁḁ nnyin ndinḁ ikọ-ntiense nnyin. Nnyin ikpenyene ndinam ukem-ukem nte Esther akanamde, ndinyime ndinam se ededi emi Abasi oyomde nnyin inam edieke anade ikpa, yak ikpa. Oḁwḁḁ-ikḁ kiet oḁḁḁḁ ete ke “ana nte nnyin ibḁñ akam ibeñe unana erikan ke ñkpḁ edieke unana-erikan nnyin oro edidade ubḁñ inḁ Abasi.” Unana-erikan oro edi nte nnyin ikerede, koro ñkpḁ ekededi emi emenerede ubḁñ Abasi, edi akamba erikan.

MME MBUME

- 1 Nso ikedi ntak emi Mordecai ekesinde ndituak ibuot nnḁ Haman?
- 2 Nso ikedi ntak emi Haman okoyomde ndiwot kpukpru mme Jew ke ini Mordecai ikpḁñ akayatde enye esit?
- 3 Nso ikedi ibḁḁ Esther ke ini ekedḁḁde enye aka ekebeñe edidem?
- 4 Nso ke oḁḁḁ nte ntak emi akanamde edidem anyan mmḁnyḁ?
- 5 Nso ikedi ntak emi Haman okokutde idem ntre ke abaña ikot udia esie?
- 6 Nso ñkpḁ kiet akabiat ekikere mmenere-idem esie ke ini enye oḁnyḁḁde edi ufḁk?
- 7 Nso ukpono ke Haman okodori enyin ndibḁ ndien ekabare emen enḁ owo efen?
- 8 Nso ikedi ebeñe Esther ke akpa usen udia? Ye ke oḁḁḁ usen iba?
- 9 Nso eti ñkpḁ ke Mordecai akanam emi enye mikḁḁḁḁ utip?
- 10 Nso ikedi utit Haman?